

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. นางจิราพร กลั่นแก้ว

๓. ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๒๖ บ้านขี้ตุน หมู่ที่ ๙
ตำบลโนน อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์
โทรศัพท์ ๐๘๑๙๙๙๐๑๔๙

๔. เกิด ๒๕๑๓ ปัจจุบันอายุ ๕๕ ปี

๕. สถานภาพ สมรส

๖. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

๗. อาชีพ ประกอบอาชีพการเกษตร และรับราชการ
เป็นกำนันตำบลโนน อำเภอโนนนารายณ์

๘. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๙. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๔

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก

๑.๑ กลั้ว

๑.๒ มะพร้าวน้ำหอม

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
๒.๑ อ้อยคั้นน้ำ

๒.๒ สวนสมุนไพร

๒.๓ หน่อไม้

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๑๒ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ เรียนรู้ปลูกกล้วยน้ำว้า และมะพร้าวน้ำหอม

เริ่มปลูกกล้วยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในพื้นที่ ๑๐ ไร่ โดยเริ่มแรกปลูก ๕๐๐ ต้น ต่อมาให้ผลผลิต ๕๐๐ กอ กอละ ๔ ต้น รวมทั้งสิ้นประมาณ ๒,๐๐๐ ต้น จึงได้เริ่มปลูกต้นมะพร้าวน้ำหอม จำนวน ๔๐๐ ต้น แซมกับ ต้นกล้วยเพื่อให้มีใบกล้วยเป็นร่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๒ ถึงปัจจุบัน ได้แจกหน่อกล้วยไปแล้วประมาณ ๒,๘๐๐ ต้น ยังไม่ได้นับรวมกับที่ชุดเองแจกฟรี หากต้องการจ้างคนงานชุดคิดหน่อละ ๑๐ บาท ส่งเสริมให้คนในชุมชน มีรายได้ (ข้อมูลจากคุณยายในหมู่บ้านผู้รับจ้างชุดหน่อกล้วย คำนวนจากค่าแรงคิดหน่อละ ๑๐ บาท นับรวมเงิน กันแล้วมูลค่าประมาณ ๒๘,๐๐๐ บาท) ได้รับประโยชน์จากการปลูกกล้วยหลายอย่างด้วยกัน เช่น ผล ใบ หน่อกล้วย แจกจ่ายฟรีขยายผลส่งต่อไปกับเกษตรกรผู้สนใจนำไปปลูก ลำต้นตัด สับ บดเป็นอาหารสัตว์

นำผลผลิตไปจำหน่ายในร้านค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชน ทำให้ผู้บริโภคได้ซื้อกล้วยในราคาถูกกว่า ท้องตลาด จำหน่ายได้ราคา รายได้ต่อปี ๒๐๐,๐๐๐ บาท และแจกจ่ายหน่อกล้วยฟรีไม่คิดมูลค่า

จุดเรียนรู้ที่ ๒ คนเอาถ่าน

การทำเตาเผาถ่านเศรษฐกิจและได้ผลิตภัณฑ์น้ำส้มควันไม้กำจัดศัตรูพืชแบบธรรมชาติ การเผาถ่านแบบ เตาถัง ๒๐๐ ลิตร เป็นการสาธิตการเผาแบบต้องการเนื้อที่น้อย ใช้เวลาไม่นาน การเผาเกิดการควบแน่นของควัน จากกระบวนการเผาถ่านที่มีออกซิเจนจำกัด กลายเป็นน้ำส้มควันไม้ นำเศษไม้จากโรงงานผลิตไม้หุเปมาเผาถ่าน

ผลผลิตที่ได้ใช้ประโยชน์ได้ทั้งในครัวเรือนด้านการเกษตรและด้านปศุสัตว์ จำหน่ายถ่านถุงละ ๑๐๐ บาท น้ำส้มควันไม้ ราคาขวดละ ๑๐๐ บาท รายได้ต่อปีประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท สร้างรายได้แบบยั่งยืนและพอเพียง

จุดเรียนรู้ที่ ๓ ด้านประมง

การเลี้ยงปลากินพืช ปลานิล ๓๐๐ ตัว และเลี้ยงกบ ๕๐ ตัว ในสระน้ำธรรมชาติ

การเพาะเลี้ยงแหนแดง ในบ่อประยุกต์เป็นบ่อปลาพลาสติก โดยไม่ต้องขุดดิน ไม่ต้องก่ออิฐบล็อก ใช้กองฟางวางเรียง และรองพื้นด้วยพลาสติก ด้วยงบประมาณเพียง ๗๐๐ บาท

การเพาะเลี้ยงแหนแดงและขยายพันธุ์แหนแดง และเปิดไฟแสงสว่างล่อแมลงเพื่อเป็นอาหารปลา โดยที่เราไม่ต้องไปซื้ออาหารปลามาให้ปลา ช่วยลดต้นทุนเรื่อง ค่าใช้จ่ายอาหารปลา เป็นการจัดการสร้างระบบนิเวศน์ การให้อาหารจากธรรมชาติ ได้ปลาใช้ประกอบอาหารรับประทานในครัวเรือน และแบ่งปัน เหลือกก็แบ่งขาย จำหน่ายสร้างรายได้/อาชีพ

จุดเรียนรู้ที่ ๔ แปลงปลูกอ้อย เครื่องผลิตอ้อยคั้นน้ำ

ใช้อ้อยพันธุ์สุพรรณ ๕๐ สาธิตวิธีการทำความสะอาดลำต้น ตัดเป็นท่อน นำเข้าเครื่องคั้น แล้วทำการกรองน้ำอ้อยให้สะอาดก่อนนำบรรจุใส่ขวดจำหน่าย กำลังการผลิตอ้อย ๑ กิโลกรัม สามารถคั้นน้ำบรรจุขวดได้ ๓ ขวดๆละ ๑๐ บาท ผลิตวันละ ๕๐ กิโลกรัม สร้างรายได้ต่อวันๆละ ๑,๕๐๐ บาท มีหน่วยงานต่างๆ ติดต่อกับนำไปออกแสดงสินค้าและจำหน่ายในงานต่างๆ อ้อยมีจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประโยชน์จากซากอ้อยที่เหลือนำไปใช้ทำปุ๋ยหมักบำรุงดินใช้ภายในสวน

จุดเรียนรู้ที่ ๕ เรียนรู้ศาสตร์พระราช

ดำเนินการโดย ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนนารายณ์ จัดแสดงนิทรรศการผลงานต่างๆ ให้ความรู้ความเข้าใจตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเรียนรู้ที่ ๒ โรงเพาะชำ/พันธุ์ไม้ และพันธุ์ผัก เช่น คื่นช่าย ต้นหอม ผักชี คื่นช่าย เป็นต้น

สนับสนุนส่งเสริมการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ แบ่งปันให้เกษตรกรในหมู่บ้าน จัดทำโรงเพาะพันธุ์ไม้ในสวนปันน้ำใจเหลือรู้จักแบ่งปันแจกพันธุ์ไม้ เมล็ดพันธุ์ผัก พร้อมตะกร้า ส่งเสริมให้ชาวบ้านได้ปลูกผักสวนครัวกินเองและแบ่งขายสร้างรายได้

จุดเรียนรู้ที่ ๓ แปลงผัก พืชสมุนไพรสวนปันน้ำใจ

มีเนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ ๒ งาน จัดสรรพื้นที่ภายในสวนให้ชาวบ้านทำแปลงปลูกผัก จึงเกิดกลุ่ม “สวนปันน้ำใจ” มีสมาชิก ๒๐ คน รู้จักแบ่งเวลาทำการเกษตรร่วมกัน สร้างความอบอุ่นของบุคคลในครัวเรือนใช้น้ำเพื่อการเกษตร แจกพันธุ์ผักในเรือนเพาะชำ เมล็ดพันธุ์ผักให้แก่สมาชิก ภายในสวนปลูกผัก ๑๓ ชนิด พริก มะเขือ ตะไคร้ ผักกาด ผักบุ้ง ต้นหอม ผักชี ผักโขม ฯลฯ สร้างรายได้ต่อเดือนละประมาณ ๘๐๐-๑,๐๐๐ บาท/คน

ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ. ๙๐๐๐ เล่ม ๑-๒๕๕๒ จากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่า พืชผักในสวนปันน้ำใจเป็นแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ เช่น ผักสวนครัว เห็ด กล้วย ฯลฯ เป็นพืชอินทรีย์ปลอดสารเคมี มีเอกสารรับรองถูกต้อง

เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ข้าราชการ สมาชิกเหล่ากาชาด นักเรียน นักศึกษา เข้าแวะชมศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

จุดเรียนรู้ที่ ๔ ด้านการจัดการน้ำ

๑) ขุดสระน้ำขนาดกว้าง ๑๘ เมตร ยาว ๓๕ เมตร ลึก ๓.๕ เมตร ปริมาตรดิน ๑,๖๓๗ ลูกบาศก์เมตร และขุดร่องน้ำตลอดแนวลึก ๑.๕ เมตร

๒) จัดการระบบน้ำประปา เป็นน้ำใต้ดินบาดาลมีจำนวนทั้งหมด ๒ จุด จุดแรกเป็นประปาบาดาลห่อถังแบบรูปแบบ ขนาดบรรจุ ๑๒ ลบ.ม. ตั้งอยู่ในที่ดินของนางจิราพร กลั่นแก้ว ก่อสร้างและเปิดใช้งานเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙ คุณภาพน้ำไม่ค่อยดีเนื่องจากความเหนียวและเค็มพอสมควร ต่อมาเมื่อต้นปี ๒๕๖๒ ปริมาณน้ำใต้ดินในฤดูแล้งมีไม่เพียงพอ จึงได้หาแหล่งน้ำแห่งใหม่ได้ที่บริเวณศูนย์เรียนรู้ โดยนางจิราพร กลั่นแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน ได้อนุญาตใช้ที่ดินของตัวเอง และทุนทรัพย์ในการขุดเจาะบาดาลและซื้อเครื่องสูบน้ำซัมเมอร์ส เพื่อบริการและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนราษฎรในหมู่บ้าน โดยเจาะลึกประมาณ ๒๐ เมตร ก็พบแหล่งน้ำใต้ดินขนาดใหญ่ คุณภาพน้ำสำหรับใช้อุปโภคค่อนข้างดี ไม่มีความเค็ม เพียงพอต่อการใช้งานประปาหมู่บ้าน จำนวน ๘๔ ครัวเรือน และเพื่อทำการเกษตรในศูนย์เรียนรู้ฯ ต่อมาใช้งบประมาณของหมู่บ้านในการก่อสร้างห่อถังน้ำ สร้างขึ้นใหม่ เป็นชนิดเหล็กถักสูง ๙ เมตร วางถังขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑ ถัง มีน้ำไหลแรงตลอด ๒๔ ชั่วโมง (ไม่มีการเปิดปิดเป็นเวลา) เป็นรูปแบบห่อถังที่ไม่เหมือนกับหมู่บ้านอื่น จะมีจำนวนถังเก็บน้ำหลายใบ เนื่องจากการออกแบบให้มีห่อถังเหล็กทรงลูกบอลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ที่ไม่ได้มีการสูบน้ำ) ขนาดถังเก็บน้ำ ๑๒,๐๐๐ ลิตร เมื่อเปิดท่อน้ำเชื่อมกันทั้งสองห่อถัง น้ำจะไหลไปพักที่ห่อถังลูกบอลเพื่อเป็นการเก็บน้ำอีกทีหนึ่ง กรณีไฟฟ้าดับก็สามารถนำใช้ตลอด ทำให้ไม่จำเป็นต้องสร้างห่อถังขนาดใหญ่ โดยการทำงานของระบบจะใช้ปั๊มพลังงานแสงอาทิตย์สูบน้ำในช่วงกลางวันตลอดชั่วโมงแดด วันละหกชั่วโมงโดยประมาณ โดยไม่มีระบบตัด เมื่อชุมชนใช้น้ำน้อยในช่วงเวลากลางวัน น้ำจะล้นออกทางท่อล้นไหลลงสู่สระเป็นน้ำพุ เพื่อเติมน้ำและอากาศลงบ่อเลี้ยงปลา เรียกว่า **น้ำได้คอก** เป็นการบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ร่วมกันในชุมชนและเพื่อการเกษตร จึงได้กำหนดอัตราการจัดเก็บค่าน้ำประปาใหม่เป็น **ยูนิตละ ๒ บาท** ตั้งแต่เดือนเมษายน ๖๓ เป็นต้นมา เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนปลูกผักสวนครัวในบ้านตัวเองได้ตลอดปี อีกทั้งยังใช้รดหญ้าเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้ง ในอนาคตอันใกล้นี้ ทางคณะกรรมการหมู่บ้านมีแนวคิดที่จะเพิ่มระบบโซล่าเซลล์ เพื่อลดต้นทุนจากค่าไฟฟ้า ซึ่งปัจจุบันอุปกรณ์โซล่าเซลล์ราคาไม่สูงนัก

จุดเรียนรู้ที่ ๙ ด้านปศุสัตว์

การเลี้ยงโค

การเลี้ยงกระบือ

การเลี้ยงไก่ไข่แบบกรงเปิด

การเลี้ยงเป็ดไข่แบบกรงเปิด

การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

การเพาะพันธุ์ไก่ชน

พันธุ์พื้นเมือง จำนวน ๖ ตัว เลี้ยงเพื่อให้ได้มูลผลิตปุ๋ยคอกใช้ในสวน

พันธุ์พื้นเมือง จำนวน ๑ ตัว เลี้ยงเพื่อให้ได้มูลผลิตปุ๋ยคอกใช้ในสวน

พันธุ์ไก่ไข่ จำนวน ๓๐ ตัว ฟักไข่ได้ประมาณ ๒๐-๒๕ ฟอง/วัน

พันธุ์เป็ดไข่ จำนวน ๔๐ ตัว ฟักไข่ได้ประมาณ ๓๐-๓๕ ฟอง/วัน

จำนวน ๒๐๐ ตัว

เพื่อจำหน่ายในราคาไม่สูงนัก

การเลี้ยงปศุสัตว์เพื่อการสาธิต การจัดการเลี้ยงสัตว์แบบที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ ลดช่องว่างของรายได้กับต้นทุนให้มากขึ้น ไก่พื้นเมืองเน้นใช้ประกอบอาหารรับประทานในครัวเรือน และแบ่งปัน เหลือกก็จำหน่ายสร้างรายได้/อาชีพและผู้เลี้ยงสามารถอยู่รอด มีกำไร พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

เครื่องฟักไข่/การอนุบาลตัวอ่อน สาธิตการใช้เครื่องฟักไข่เป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัยโรค และช่วยให้สามารถขยายพันธุ์ไก่ได้จำนวนมาก และแยกตัวอ่อนออกไปดูแลในกรงใหม่

ในแต่ละกิจกรรมเป็นการเพิ่มจุดเด่นจุดดึงดูดให้ผู้ศึกษาดูงานมีความสนใจเป็นอย่างมาก

จุดเรียนรู้ที่ ๑๐ ด้านการจัดการดินและปุ๋ย

สาธิตการปรับปรุงดิน การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก โดยนำผลผลิตการเกษตรจากสวนและเศษอาหารครัว เช่น ต้นกล้วย ใบกล้วย ซากอ้อย นำมาบดให้ละเอียด ผสมกับมูลสัตว์และน้ำหมักชีวภาพ ทำปุ๋ยหมักบำรุงดินใช้เองในสวน การไถกลบตอซัง และการปลูกพืชสดบำรุงดินหลังปลูกข้าว เป็นการลดต้นทุนการผลิต และปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักและน้ำหมัก ผลิตไว้ใช้ภายในสวนและแจกจ่ายแบ่งปัน

จุดเรียนรู้ที่ ๑๑ โรงสีข้าว

โรงสีข้าวขนาดกำลังการผลิต เครื่อง ๒ แรง ข้าวเปลือก ๖๐ กิโลกรัมต่อชั่วโมง ประหยัดเวลา ใช้เวลาน้อย นาน ได้รับประทานข้าวอินทรีย์ไม่มีสารปนเปื้อน และยังได้ประโยชน์จากรำข้าว ให้อาหารปศุสัตว์ และยังได้แกลบ ใส่ในคอกปศุสัตว์และทำปุ๋ยหมัก ทำข้าวอินทรีย์ไว้รับประทานในครัวเรือน และแบ่งปัน อยู่แบบพอเพียงอย่างยั่งยืน

จุดเรียนรู้ที่ ๑๒ แปลงปลูกข้าวอินทรีย์

มีเนื้อที่ ๑๐ ไร่ การผลิตข้าวอินทรีย์เป็นระบบการผลิตทางการเกษตรที่เน้นเรื่องของธรรมชาติเป็นสำคัญ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ การรักษาสมดุลธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ เพื่อการผลิตอย่างยั่งยืน เช่น ปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยการปลูกพืช หมุนเวียน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในไร่นาหรือจากแหล่งอื่น ควบคุมโรค แมลงและศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานที่ไม่ใช้ สารเคมี ประโยชน์จากการทำนาข้าวอินทรีย์เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดี ผลผลิตที่ได้ใช้รับประทานในครัวเรือน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ...๓.... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๗..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑) การจัดการดินและน้ำ

๔.๑.๒) การเลือกพันธุ์พืชหรือสัตว์ให้เหมาะสม

๔.๑.๓) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๔.๑.๔) การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

๔.๑.๕) การจัดการแปลงเกษตรตามฤดูกาล

๔.๑.๖) หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิต การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง (เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ)

๔.๑.๗) การเกษตรทฤษฎีใหม่ / เศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรแบบผสมผสาน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๒... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑) หลักสูตรการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต และพึ่งพาตนเอง

๔.๒.๒) การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ส่งเสริมการใช้จุลินทรีย์ธรรมชาติ ลดการใช้ สารเคมี ประเภทของสารชีวภัณฑ์ เช่น บีที ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหรือปศุสัตว์ในระบบเกษตรผสมผสาน เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าว, การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง, การเลี้ยงไก่พื้นเมือง

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.

การบริหารจัดการพื้นที่

การผลิต มะพร้าวน้ำหอม ในพื้นที่ยกร่องปลูกบนร่องมีระบบเก็บน้ำในร่อง ระยะปลูก: ประมาณ ๘ x ๘ เมตร ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพเพื่อบำรุงดิน ปลูกพืชเสริมได้โคน เช่น ตะไคร้ ข่า หรือผักพื้นบ้านใช้พลังงานแสงอาทิตย์ สูบน้ำจากใต้ผิวดินขึ้นมาและส่งไปตามร่อง

การปลูก กล้วย ในพื้นที่ ตำแหน่งปลูกเพื่อให้เป็นร่มเงาแก่ต้นมะพร้าวโดยปลูกสลับระหว่างต้นมะพร้าว และปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชคลุมดิน ป้องกันการชะล้างดินและป้องกันการพังของตลิ่งร่องน้ำ

การบริหารจัดการพื้นที่อย่างครบวงจร ดังนี้

น้ำ : ขุดบ่อและมีร่องเก็บน้ำฝน และสูบน้ำใช้ในแปลงปลูกทั้งกล้วยและมะพร้าว

ดิน : ใช้เศษพืช เศษกล้วย ใบไม้ ทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

พืช : ปลูกพืชหลายชนิดร่วมกัน (มะพร้าว+กล้วย+ผัก+สมุนไพร+ในร่องน้ำปลูกบัวหลวง) เพื่อ

หมุนเวียนและลดศัตรูพืช

สัตว์ : เลี้ยงสัตว์เล็กในระบบ เช่น ไก่ เป็ด ปลา ใช้มูลทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ

เศรษฐกิจ : มีรายได้หลายทาง ทั้งกล้วย (ระยะสั้น) และมะพร้าว (ระยะยาว)

สิ่งแวดล้อม : เพิ่มความชุ่มชื้น ดูดซับคาร์บอน สร้างความหลากหลายทางชีวภาพ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับ จังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ประธาน ศพก. มักได้รับการแต่งตั้งเป็น กรรมการหรือที่ปรึกษา ในคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ เข้าร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด, เกษตรอำเภอ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.), หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ได้เข้าร่วมการจัดทำ เวทีจัดทำแผนบูรณาการ ที่จัดโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เช่น การผลิตพืชในอนาคต , ปัญหาด้านน้ำ/ดิน สถานการณ์ภัยธรรมชาติ ความพร้อมของเกษตรกร นำเสนอโครงการหรือแนวคิดพัฒนาที่สอดคล้องกับพื้นที่ เช่น พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นจุดเด่น ของในอำเภอโนนนารายณ์ ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย หรือเกษตรอินทรีย์ การร่วมเสนอแนะการเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนา ศพก. หลักสูตรเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.หลัก สวนปันน้ำใจ และ ศพก.เครือข่าย ในอำเภอโนนนารายณ์จังหวัด วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลจาก "สภาพความเป็นจริง" ของแต่ละ ศพก. ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำมาวิเคราะห์และกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ และโครงการต่างๆ ในแผนยุทธศาสตร์ และเพื่อให้สามารถจัดกลุ่ม ศพก. ได้ตามศักยภาพและความต้องการที่แท้จริง โครงการหรือกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเสนอแผนกิจกรรมที่ต้องการ ผลักดัน เช่น สนับสนุนปัจจัยการผลิตการฝึกอบรมและพัฒนาเกษตรกร การจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มเติม แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของโครงการต่อชุมชน เช่น การบริหารจัดการพื้นที่ ลดต้นทุน ใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ได้ ร่วมกันประชุมแผนพัฒนา ศพก.หลักและ ศพก.เครือข่าย อำเภอนोनารายณ์ ในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เพื่อประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ และ ศพก.หลัก อำเภอนोनารายณ์ได้รับการอนุมัติงบประมาณส่งเสริมการเกษตรเพื่อพัฒนาแปลงเรียนรู้ และพัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก.หลัก จำนวนเงินรวม ๑๒,๘๐๐ บาท และแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยทาง ศพก. อำเภอนोनารายณ์ ได้มีแผนการถอดบทเรียนการดำเนินงาน ศพก.ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอนोनารายณ์ จำนวน ๒ ครั้ง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรมา ปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) นางจิราพร กลั่นแก้ว เป็นผู้นำชุมชนฐานะกำนันตำบลโนน ที่มีใจรักในการทำการเกษตร เนื่องจาก อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักที่พ่อแม่พาทำมาตั้งแต่เกิด ต่อมาได้ฟังพระราชดำรัสของในหลวงรัชการที่ ๙ ว่า “**ขั้นที่สูงแล้ว ให้กลับลงมองที่ต่ำ**” จึงได้ช่วยเหลือแบ่งปัน คนที่เราควรจะช่วย ช่วยเหลือเท่าที่เรามีกำลังสามารถ ช่วยได้ไม่คิดเป็นมูลค่า เล็งเห็นถึงความสำคัญของการลดต้นทุนของการผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในการทำเกษตรในช่วงฤดูแล้ง และจัดสรรพื้นที่ภายในสวนให้ชาวบ้านทำแปลง ปลูกผัก ให้ชาวบ้านรู้จักแบ่งเวลาทำการเกษตรร่วมกัน สร้างความอบอุ่นของบุคคลในครัวเรือนใช้น้ำเพื่อ การเกษตร แจกพันธุ์ผักในเรือนเพาะชำ เมล็ดพันธุ์ผักให้แก่สมาชิก และมีความต้องการให้เกิดการทำเกษตร อินทรีย์ขึ้นในพื้นที่ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำ เทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ เนื่องการผลิตในภาคการเกษตรยังคงพึ่งพาปัจจัยภายนอกที่มีต้นทุนสูง จึงได้ ศึกษาหลักวิชาการ เน้นที่การลดต้นทุนการผลิต ใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในชุมชนและชุมชนเป็นผู้ผลิตปัจจัยผลิตขึ้น เอง ส่งเสริมการซื้อปัจจัยผลิตที่มีในชุมชน ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในชุมชนเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง และปัจจัย ที่ใช้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้หลักการผลิต BCG

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรม การเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง

๑.๑) ปัญหาเรื่องดิน เนื่องจากดินในพื้นที่ขาดอินทรีย์วัตถุ และมีค่าเป็นดินเค็ม และดินกรด จึงเน้นการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก อินทรีย์วัตถุ เศษใบไม้ที่ผ่านการหมักให้ย่อยสลาย การเติมสารปรับปรุงบำรุงดิน ให้ค่า PH ของดินมีความเหมาะสม ดินที่มีอินทรีย์วัตถุมาก จะสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

๑.๒) ปัญหาเรื่องน้ำ เนื่องจากพื้นที่ไม่มีระบบชลประทาน แต่จุดเด่นของพื้นที่คือมีน้ำใต้ผิวดินอยู่เพียงพอ จึงใช้ระบบพลังงานสะอาด (โซลาร์เซลล์) สูบน้ำใต้ผิวดินขึ้นมาใช้ในการอุปโภค และสนับสนุนภาคการเกษตร

๑.๓) ปัญหาด้าน ต้นทุน เช่น ค่าไถ แกะไขโดย ไถให้น้อยลง เพื่อรักษาระบบนิเวศของดิน ต้นทุนการใช้เมล็ดพันธุ์ แกะไขโดย ใช้เมล็ดพันธุ์ในจำนวนที่เหมาะสมกับพื้นที่การปลูก และ เริ่มกิจกรรมปลูกในเวลาที่เหมาะสม เพราะเวลาที่เหมาะสมจะส่งเสริมการงอกของเมล็ดได้ดี

๒) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการใช้แอปพลิเคชันหาแหล่งน้ำใต้ผิวดิน และใช้โซลาร์เซลล์สูบน้ำจากใต้ผิวดินขึ้นมาใช้ในระบบประปาหมู่บ้านและภาคการเกษตร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓.๑.๑) การเริ่มเก็บตัวอย่างดินจากแปลงที่จะปลูกพืช

๓.๑.๒) ตรวจวิเคราะห์ดินด้วยชุดตรวจที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตร เพื่อหาค่า pH ธาตุอาหารในดิน (N-P-K)

๓.๑.๓) กำหนดสูตรและอัตราการใส่ปุ๋ยตามที่ได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการเกษตรและใส่ปุ๋ยตามความต้องการของพืช

๓.๑.๔) ติดตามผลการเติบโตของพืช และปรับปรุงโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และลดปุ๋ยเคมีลง

๓.๑.๕) ประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน คือ ประหยัดต้นทุนปุ๋ย ลดการใช้ปุ๋ยเกินความจำเป็น ลดการสะสมของสารเคมีในดินและน้ำ

๓.๒) แนวทางการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อลดการเกิดโรคระบาด

๓.๒.๑) ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชคนละชนิดสลับกันในแต่ละฤดูกาล

๓.๒.๒) เว้นระยะปลูกและจัดการแปลงปลูกให้เหมาะสม

๓.๒.๓) การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ รักษาความสมดุลของระบบนิเวศในไร่นา

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร : ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑) สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) กล้วย พื้นที่ปลูก จำนวน ๕ ไร่

๑.๒) มะพร้าว น้ำหอม พื้นที่ปลูก จำนวน ๕ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลา จำนวน ๔,๐๐๐ ตัว

๒.๒) แหนแดง จำนวน ๘ ตัน

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โค จำนวน ๖ ตัว

๓.๒) กระบือ จำนวน ๑ ตัว

๓.๓) เป็ด จำนวน ๘๐ ตัว

๓.๔) ไก่ จำนวน ๕๐๐ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ดอกบัว จำนวน ๒ ไร่

๔.๒) ผักบุ้งแก้ว จำนวน ๓ ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้ามะพร้าว น้ำหอม มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ปุยคอก เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) สารป้องกันศัตรูพืช เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) น้ำมันเชื้อเพลิงตัดหญ้า เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๔๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๑๙,๘๐๐ บาท/ไร่

๒) สินค้ากล้วยน้ำหว้า มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ปุยคอก เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) น้ำมันเชื้อเพลิงตัดหญ้า เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๒๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๒๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าน ระบุ ผักบุ้งแก้ว และน้ำอ้อยสด

เฉลี่ยรายได้วันละ ๑,๕๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าน ระบุ ผักสวนครัว อ้อยคั้นน้ำ

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าน ระบุ ผลไม้ หน่อไม้

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าน ระบุ ไม้ผล และปศุสัตว์

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๔,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ๑) (ตนเอง) ส่งสมประสบการณ์ มีองค์ความรู้จากการได้ลงมือทำ เป็นเกษตรกรต้นแบบ
- ๒) (เกษตรกรรายอื่น) เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานได้รับความรู้จากแปลงสาธิต หรือแปลงเรียนรู้ และได้รับต้นกล้ากิ่งพันธุ์ในราคาถูกและได้รับแบบไม่คิดมูลค่าเพื่อนำไปขยายต่อ
- ๓) (ชุมชน) มีการสร้างเครือข่ายปันน้ำใจ มีแหล่งรวมองค์ความรู้เรื่องการทำการเกษตร การตลาด มีแหล่งจำหน่ายสินค้า และมีความสามัคคี เวทีชุมชน หรือสถานที่ออกหน่วยของราชการเพื่อจัดอบรมแก่เกษตรกร

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๓.๑.๑) น้ำได้ศอก คือ การสูบน้ำจากใต้ผิวดินโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) เป็นพลังงานสะอาด และลดต้นทุนในการผลิตน้ำเพื่อให้ชุมชนได้ใช้อุปโภคและทำการเกษตรที่มีต้นทุนต่ำเกษตรกรประหยัดค่าน้ำ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๓.๒.๑) การปลูก มะพร้าว น้ำหอมร่วมกับกล้วย เป็นตัวอย่างของการเกษตรแบบผสมผสานที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมี ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้:

๑. การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า กล้วยมีอายุสั้น เติบโตเร็ว ใช้พื้นที่ระหว่างต้นมะพร้าวที่ยังไม่โตเต็มที่ได้ดี ลดการปล่อยพื้นที่ว่าง ซึ่งอาจเสี่ยงต่อวัชพืชหรือการชะล้างหน้าดิน

๒. ร่มเงาและความชื้นในดิน ใบกล้วยช่วยบังแดดและลดการระเหยน้ำจากดิน ทำให้ดินชุ่มชื้นนานขึ้น มะพร้าวได้รับประโยชน์จากความชื้นนี้ โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง

๓. ลดการชะล้างหน้าดิน ระบบรากของกล้วยช่วยยึดเกาะหน้าดิน เมื่อฝนตกหนัก กล้วยจะช่วยลดแรงปะทะของหยดฝนและป้องกันไม่ให้หน้าดินถูกชะล้าง

๔. เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ใบกล้วย เศษซาก และลำต้นกล้วยเมื่อเน่าเปื่อย เป็นแหล่งอินทรีย์วัตถุชั้นดี ส่งเสริมกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินร่วนซุย อุดมด้วยธาตุอาหาร

๕. การใช้ทรัพยากรน้ำร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบรดน้ำสามารถออกแบบให้ใช้ร่วมกัน ระหว่างมะพร้าวและกล้วย กล้วยชอบน้ำและช่วยเพิ่มความชื้นในดิน มะพร้าวจึงได้รับประโยชน์ทางอ้อม

๖. ลดการใช้สารเคมี การปลูกพืชหลากหลาย (มะพร้าว+กล้วย) ช่วยลดการระบาดของโรคและแมลงที่มักเกิดในระบบปลูกพืชเชิงเดี่ยว ส่งเสริมระบบนิเวศให้สมดุลมากขึ้น เช่น ดึงดูดแมลงที่เป็นตัวห้ำตัวเบียนตามธรรมชาติ

๗. ส่งเสริมระบบนิเวศในพื้นที่เกษตร พืชต่างชนิดกันดึงดูดแมลงและสัตว์หลากหลายมากขึ้น เช่น ผีเสื้อ, นก, ไล่เตียน เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ซึ่งช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

สรุป การปลูก มะพร้าว น้ำหอมร่วมกับกล้วย ไม่เพียงแต่เพิ่มรายได้จากผลผลิตสองชนิด แต่ยังมีส่วนสำคัญในการ อนุรักษ์ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและ BCG (Bio-Circular-Green Economy) อีกด้วย

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผล)

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑) แนวคิด ต้องเข้าใจจุดเริ่มต้นของการทำเกษตร คือ ต้องทำเพื่อพึ่งตนเองก่อน ไม่ใช่ลงทุนทำเพื่อขาย การทำต้องมีเวลาดูแลเอาใจใส่อย่างประณีตและทำตามกำลังที่มี

๒) ความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีประสบการณ์ ในที่นี้หมายถึงการไปเรียนรู้มาแล้วต้องปฏิบัติฝึกฝน ลองผิดลองถูกเพื่อให้เกิดความชำนาญและเชี่ยวชาญในสิ่งที่ทำอยู่

๓) ความหลากหลาย จะเป็นการช่วยลดความเสี่ยง เช่น มีพันธุ์พืชหลากหลาย ทั้งไม้ยืน ต้นพืชอายุยาว พืชอายุสั้น มีปศุสัตว์ ประมง มีการพึ่งตนเองบ้าง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น ทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ อาหารสัตว์ ทำเอง เป็นต้น

๔) บริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ ลดรายจ่ายในครัวเรือนได้จริง สามารถแจกจ่ายให้ญาติพี่น้องเพื่อนบ้านได้

๕) ขายในหมู่บ้าน ตลาดชุมชนใกล้เคียง หรือส่งพ่อค้าแม่ค้าที่มารับ เป็นการสร้างรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

๖) ได้รับรองมาตรฐาน มีตลาดประจำของตนเองหรือทำตลาดขายเอง มีการแปรรูปสินค้าออกสู่ตลาดได้

๗) พัฒนาจุดเด่นมีองค์ความรู้ฐานเรียนรู้ที่พร้อมถ่ายทอด สร้างภาคีเครือข่ายภาครัฐภาคเอกชน ทั้งในด้านการสนับสนุนและการตลาด ยกกระดับเป็นศูนย์การเรียนรู้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน BIRDS

B - Broad	มีวิสัยทัศน์กว้างไกลดูจุพญาอินทรี
I - Innovation	มีความคิดริเริ่มที่ดีตลอดเวลา
R - Decision Making	ตัดสินใจลงมือทำทันที
S - Systematic	ทำงานอย่างมีระบบ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

- ๑) นางสาวสร้อยเพชร ตันตริ์ตนาพันธ์
- ๒) นางสาวรัชนิกร ทิพารัตน์
- ๓) นายวัชรพงศ์ ยุพการณ
- ๔) นายกุลชาติ บุรณะ

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอโนนารายณ์

- ๑) นายนิรันดร์ แก้วรัตน์
- ๒) นายสรกฤษ กระจ่างจิต
- ๓) นายจิรนต์ ดาทอง
- ๔) นายจารชน เกลี้ยงพร้อม

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือ การสัมภาษณ์ (Interview) ได้มามมองลึกจากประธาน ศพก. หรือเกษตรกรที่เกี่ยวข้องใช้คำถาม ปลายเปิดเพื่อให้เล่าประสบการณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เห็นมุมมองหลากหลายจากกลุ่มเกษตรกร/คณะกรรมการ ช่วยสะท้อน ทั้งจุดแข็งและปัญหา การเล่าเรื่อง (Storytelling) เน้นการเล่าจากประสบการณ์จริง มีอารมณ์ ความรู้สึกเหมาะกับการถอด บทเรียนแบบไม่เป็นทางการ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑) เกษตรกรต้นแบบยังขาดทักษะในการถอดบทเรียน การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ภายใน และยังต้องมีผู้ช่วยในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการอบรมเรื่องการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ใช้เครื่องมือ ที่เข้าใจง่าย เช่น Storytelling, Timeline, บัตรคำ, Mind Mapping เพิ่มเติมให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมถึงควรมีการจัด อบรมให้แก่เกษตรกรเป้าหมายด้วย

- 2) ยังคงต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อ

เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.เครือข่าย)

(๑) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านหนองใหญ่ ตำบลหนองหลวง

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายชิตพัทธ์ พันธุ์ศรี

(๒) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบไร้นาสวนผสมบ้านขนวน ต.หนองเทพ

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางติชิตา ไชยปัญญา

(๓) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบไร้นาสวนผสมบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง แห่งที่ ๒

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางปราณี สายธนู

(๔) ชื่อศูนย์ : กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์ตำบลคำผาง

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางสาวศุภร สกุลลักษณ์

(๕) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เครือข่าย Young Smart farmer อำเภอโนนนารายณ์

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางสาวอรทัย นิสัยเลิศ

(๖) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบไร้นาสวนผสมบ้านขาม ตำบลโนน

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายอัษฎมงคล บุติโสม

(๗) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านชาติ ตำบลระเวียง

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายประมวล บุญเกิด

(๘) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบไร้นาสวนผสมบ้านผำ ตำบลหนองเทพ

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายประสิทธิ์ ทำทอง

(๙) ชื่อศูนย์ : ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนระเวียง

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายพัชรพล เสริมแก้ว

(๑๐) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้บ้านสวนมีทอง

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายวิรัตน์ เลื่องลือ

(๑๑) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายสมบัติ เต็มสุข

(๑๒) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้นาหนองสิม

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายสรรพวัฒน์ กรรณสันต์

(๑๓) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบไร้นาสวนผสมบ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง แห่งที่ ๑

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางสาวสุพิศ สะสีสังข์

(๑๔) ชื่อศูนย์ : ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านอีโกฏิ

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายเสาร์ มลย์ทอง

(๑๕) ชื่อศูนย์ : ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโนน

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายณัฐพล ศรพรม

(๑๖) ชื่อศูนย์ : ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านเชียงจีน

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นางสุวรีย์ พิกุลทอง

(๑๗) ชื่อศูนย์ : สวนรวมใจ

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายณรงค์ โล่ห์ทอง

(๑๘) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านสำโรง ตำบลหนองเทพ

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายยงยุทธ บุญเต็ม

(๑๙) ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอโนนนารายณ์

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายกันยา หงษ์แก้ว

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของ ศพก.